

عکاسی زیر نور برق

یادی از علی آیریا، عکاس مشهدی که برای نخستین بار با نور لامپ عکاسی کرد، هم‌زمان با سالروز درگذشتش

مریم شیعه‌ا از اینکه جواب می‌دهد با نه، مطمئن نیست. دستش را روی بدنه فلزی سرد دوربین می‌گذارد و برای چندثانیه مکث می‌کند. نفسش را حبس می‌کند و بعد شاتر را با زنجیری که خودش جوش داده آرام می‌کشد و نور، برای نخستین بار در این شهر، به جای خورشید از لامپ می‌تابد. مدل، نفسش را حبس کرده‌است. سایه‌ها با پاراوان‌های پارچه‌ای که علی ساخته، نرم‌تر می‌شود و سایه تیز روز دیگر اینجا فرمان نمی‌دهد. اگر همه این‌ها جواب بدهد، علی آیریا در عکاس‌خانه کوچکش، نبش خیابان دروازه طلایی معجزه می‌کند. او قبل‌تر در کتاب‌های فرانسوی و انگلیسی دیده بود که می‌شود نور را رام کرد، حالا در دل مشهد، با لامپ و دست‌سازه‌های خودش، عکاسی را از روز آفتابی جدا می‌کند و به شب می‌کشاند و در کمال ناباوری، عملیات تازه با موفقیت انجام می‌شود. عکاسی با نور لامپ، ابتکاری است که در مشهد باب می‌شود و راه ژست‌های شبانه و ثبت مراسم در فضای داخلی کم‌نور را باز می‌کند. کم‌کم به فاصله سوه‌تا پس‌زمینه نظم می‌دهد، پرده مات پارچه‌ای انتخاب می‌کند و برای اینکه نور، بخش‌هایی از تصویر را نسوزاند با جوراب زنانه فیلتری می‌سازد که لطافت پوست سوه‌ را تضمین کند. همان شب، از یک زاویه قانع نمی‌شود و دو دوربین دیگر را هم‌زمان روشن می‌کند تا از چند نما، یک واقعه را ببیند. از اینجا به بعد هر وقت شخص مهمی کنار ضریح می‌ایستد، علی آیریا را خبر می‌کنند تا با آن زنجیر نازک روی شاتر، یک عکس مناسب در شرایط نوری نامناسب ببیند. آیریا، خلاق‌ترین عکاس شهر است. دورتادور مغازه‌اش پر از ابداعات کوچک و بزرگی است که امضای خودش را دارد و عکاسی را برایش شیرین‌تر و حرفه‌ای‌تر می‌کند. آیریا هیچ‌وقت خودش را به الفبای متداول عکاسی زمانه‌اش، محدود نمی‌کند.

عکاس فرهنگ

توی کوچه آب‌میرزا قد می‌کشد. پسری که در دبستان احمدی و دبیرستان شاه‌رضا

معجونی، کوه قبله

درباره جایی که همیشه تاریخ، در افق نگاه مشهدی‌ها بوده

مشهدی‌ها در همه تاریخ، وقتی رو به قبله می‌ایستاده‌اند، کوهی در دوردست، در افق نگاهشان قرار می‌گرفته که در آن روز و روزگارهای قدیم، از برج و باروی شهر دور بوده و اهالی، تا به دامنه‌اش برسند، از چند روستا و زمین‌های کشت و کارش می‌گذشته‌اند. این کوه هنوز هم هست، اما حالا دیگر آن قدرها از شهر دور نیست.

کوه معجونی در همه تاریخ، برای مشهدی‌ها، کوه قبله بوده و هست، به‌ویژه که هنوز هم از وسط صحن‌های حرم مطهر در سمت قبله، در افق انتهایی خیابان امام رضا^(ع) می‌شود قله معجونی را دید. گفته می‌شود یک شاخص جغرافیایی هم بوده که از صحن مسجد گوهرشاد، رو به جایی در همین کوه تنظیم می‌شده و پاره‌ای از محاسبات جغرافیایی بر آن اساس به دست می‌آمده است.

کوه معجونی بخشی از ارتفاعات جنوبی مشهد است که تقریباً در امتداد شمال شرقی شهر، به موازات محله‌های «سیدی»، «کوشش» و

«عدل خمینی»^(۱) گسترده شده و افق جنوبی شهر را در این محدوده، شکل داده است. قله معجونی از قله‌های نزدیک شهر است و یکی از کوه‌هایی است که چندین و چند

همکاری، در ۱۳۲۰ مغازه مستقل خودش را در نبش خیابان دروازه طلایی می‌زند. «عکاسی آیریا» متولد می‌شود. نورپردازی در شب، یکی از ابتکارهایش است. اگراندیسمان دست‌ساز می‌سازد، پاراوان هدایت نور را طراحی می‌کند و کنترل سایه‌ها را توی دست می‌گیرد و این‌ها فقط ترفند نیست، فرایند است. اگر نور، زاویه ۳۰ درجه دارد، پس‌زمینه باید پارچه مات داشته باشد. اگر صورت روشن است، شانه‌ها از نور دوم فقط خط حجم می‌گیرند و قواعد دیگری که کاشف آن‌ها می‌شود. از ۱۳۲۷ حکم عکاس آستان قدس برایش صادر می‌شود و تا دهه ۱۳۵۰، بخش بزرگی از اسناد تصویری با عکس اعضای داخلی بدن پر می‌کند.

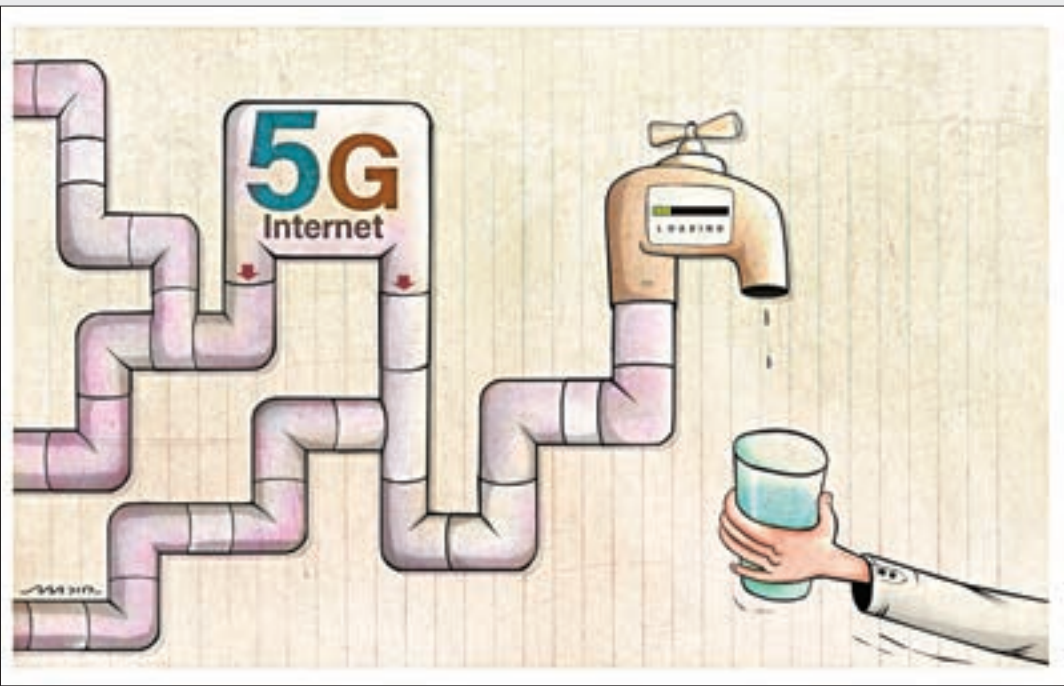
فратر از خاطره‌سازی

«علی آیریا» در خانواده‌ای پردی بزرگ شد که پدرش دندان‌ساز و ساعت‌ساز کاربلد بود. «مجمع‌الصناعی» لقبی بود که به پدرش منتسب می‌شد و در تمام زندگی برای علی یک توصیه کاری داشت. آن هم اینکه هر کاری که شروع می‌کند، را تا مرحله استادی پیش ببرد. علی همان شد که پدرش می‌خواست. کسی که آغازگر اتفاقات بزرگ عکاسی در مشهد و از پیشگامان عکاسی آتلیه‌ای در این شهر بود. او عکاسی را به شغلی پایدار تبدیل کرد و در کنار تمام اقدامات کوچک و بزرگی که داشت، مهم‌ترینش توجه به آینده بود. او بیش از هرچیز در بایگانی‌هایش خلاصه شد. نگاتیوهای ارزشمند او امروز در پوشه‌های شماره‌خورده خوابیده است تا هرکدام، راوی بخشی از زندگی روزمره در مشهد باشند. او چهره زائران، کسبه، معماری‌های دگرگون شده بازار و آیین‌هایی را که به مرور شکل گرفت همیشگی کرد. فریم‌های او هنوز هم سندهای زنده‌اند. اهمیت عکاسی در قاب دوربین او، فراتر از خاطره‌سازی رفت. آیریا عکاسی را به زبان ثبت واقعیت تبدیل کرد؛ چیزی که هم زیباییست و هم قابل استناد. علی آیریا در سال ۱۳۷۴ و در چنین روزی از دنیا رفت اما آثارش تا همچنان، خاطره مشهد را دیدنی‌تر می‌کنند.

و رسیدن به قله‌اش از انتهای بولوار خلیج و از مقابل تأسیسات کارخانه‌های وزارت دفاع آغاز می‌شود. پاکوب‌های فراوانی هست که کوهنورد‌ها را پس از ساعتی عرق ریختن و نفس نفس‌زدن، به قله معجونی می‌رساند. از آن بالای می‌شود بخش‌های وسیعی از شهر را دید که در دشت پایین دست گسترده شده. چندتایی دکل و تأسیسات رادیویی هم بالای قله جا خوش کرده‌اند که شب‌ها، چراغ‌های روشنشان را مثل چند چشم بیدار، می‌شود از تمام محله‌های شمال شرقی شهر دید.

در یکی دوتا از متن‌های دوره قاجار، به مزارى هم در دامنه کوه معجونی اشاره شده که به‌ویژه به خاطر دور بودن از هیاهوی شهر، مورد توجه اهال سلوک بوده است. این مزار مدفن عارفی بوده به نام «شرف‌الدین علی کاسه‌گر» که البته در این یکی دو متن، چیزی از او و زندگی‌اش نقل نشده است. در روزگار ما از مزار او هم نشانی نمانده و می‌شود حدس زد که این مزار، در توسعه یکی از همین محله‌های نزدیک کوه، به‌کلی از بین رفته است. معجونی اما هنوز هست و هنوز هم کوه قبله است و می‌تواند مقصد برنامه طبیعت‌گردی در همین روزهای پاییزی باشد.

نسل از کوهنورد‌ها و طبیعت‌گرد‌ها از آن بالا رفته‌اند. قله معجونی هنوز هم مقصد مناسب برای کوهنوردی‌های سبک یا برنامه‌های طبیعت‌گردی است. راه بالا رفتن از معجونی

روزنامه فرهنگی-اجتماعی-اطلاعرسانی صاحب امتیاز: شهرداری مشهد

سپتامبر ۱۳۹۴
۲۲ شهریور ۱۳۹۴
شماره ۴۴۶۶

Mashhadchehreh.ir
Photoshahr.ir

نشانی: خیابان کوهسنگی
ابتدای کوهسنگی ۱۵
دفتر مرکزی: ۵۱-۳۷۲ ۸۸۸۸ ۱-۵
تلفن: ۵۱-۳۸۴۹۰۳۸۴
روابط عمومی: ۵۱-۳۸۴۸۳۷۵۲
شماره پیامک: ۳۰۰۰۷۲۸۹

سایت شهرآرآنیزو را با اسکن این کد دنبال کنید

ميثاق‌نامه اخلاق حرفه‌ای

اوقات شرعی مشهد

۱۶:۴۴:۱۲ اذان ظهر ۱۱:۱۵:۵۰ غروب آفتاب ۱۶:۲۴:۴۶ اذان مغرب ۰۶:۰۷:۵۵ نیمه شب شرعی ۲۲:۳۲:۱۵ اذان صبح فردا ۰۴:۴۰:۳۷ طلوع آفتاب فردا ۰۶:۰۷:۵۵

شهید

مجتبی خوش‌آهنگ رضوانی

تاریخ شهادت:	۱۳۶۳/۰۸/۲۲
تاریخ تولد:	۱۳۴۱/۱۱/۰۱
محل تولد:	مشهد
محل شهادت:	سردشت

تقویم تاریخ

امروز سالروز درگذشت **مهداد بهار**، نویسنده و پژوهشگر و پنجمین فرزند ملک الشعراء فقید است. مهداد بهار، نخستین کسی بود که در ایران به پژوهش درباره اساطیر ایران پرداخت. او برنده کتاب سال شورای کتاب کودک در سال ۱۳۴۷ شد. بهار آبان ۱۳۷۳ درگذشت و نخستین کسی بود که در قطعه هنرمندان بهشت زهرا^(س) تهران به خاک سپرده شد.

۲۲ آبان سالروز شهادت **حسین هریری** شهید مشهدی مدافع حرم، معروف به قمر فاطمیون (به خاطر چهره زیبایش در جبهه مقاومت اسلامی به این اسم معروف بود)، در شهر حلب است. حسین هریری در فنون رزمی و جنگی جدید و تخریب تیجر داشت و زمان شهادت، فرمانده تخریب قرارگاه فاطمیون بود.

۲۳ آبان سالروز درگذشت **محمد مهدی غروی اصفهانی خراسانی**، مشهور به میرزای اصفهانی، مجتهد شیعه و بنیان‌گذار مکتب تفکیک، مدفون در حرم مطهر امام رضا^(ع) است. میرزا مهدی اصفهانی با حضور در حوزه مشهد سبب شد توجه ویژه‌ای به مسئله مهدویت و توسل به ساحت مقدس امام عصر^(ع) ایجاد شود.

۲۲ آبان سالروز درگذشت **پروفسور مهدی بکاوی**، شیمی‌دان مشهدی است. او با گذراندن دوره فوق لیسانس و دکترای رشته شیمی آلی دانشگاه سالفورد، در سال ۱۳۵۹ به ایران بازگشت و از سال ۱۳۶۴ در دانشگاه فردوسی مشهد مشغول به تدریس شد. پروفسور بکاوی در سال ۱۳۹۵ لقب شیمی‌دان برجسته کشور را از آن خود کرد.

شوخی بی‌شوخی

حلزونی با سرعت فایو جی!

لاکچری دانه بلند، یکپو دلش به حال ما سوخت و خودش را نشان داد. چه کسی قرار است از آن بهره‌مند شود؟ خصوصاً که رئیس روابط عمومی تأکید کرده‌است گوشی مشترک باید این سرویس نسل جدید را پشتیبانی کند. این جمله، مصداق بارز این است که به صاحب یک آردی مدل ۷۸ مژده بدهیم که یک جفت لاستیک بوتینگ ۷۴۷ در انبار موجود است و می‌تواند با قیمت مناسب تهیه کرده و راهی اتوبان مشهد-باغچه‌شود!

ماشکلی با حضور علامت 5G بالای صفحه گوشی‌ها نداریم ولی باید بگوییم همین اینترنت 4G فعلی بیشتر اوقات ادای یک 3G خسته را درمی‌آورد و گاهی از سر دل‌تنگی به 2G هم سری می‌زند. نیمه‌اول سال هم برق می‌رفت، اینترنت هم مثل یک دوست وفادار همراهش می‌رفت تا ببیند وقتی برق می‌رود دقیقاً کجا می‌رود!

اصلاً کاش قبل از رونمایی از 5G، یک نظرسنجی از کاربران همیشه در اینترنت می‌گرفتند. آن وقت پیشنهاد می‌دادیم برای صرفه جویی در وقت و انرژی کل ملت، این ۲۵ درصد اینترنت فوق پیشرفته را یک‌راست در همان مناطق مرفه شهر فعال کنند؛ همان جایی که احتمال یافتن گوشی‌های دارای گواهی‌نامه و پشتیبان 5G، بیشتر از احتمال یافتن برنج تنظیم بازار است. حتی بهتر بود قبل از اعلام این خبر، اول فکری به حال آنتن دهی همین 4G در حال احتضار و وضعیت برنج‌های ناپدید شده می‌کردند. حداقل مردم می‌توانستند با همان 4G که یک خط در میان آنتن می‌دهد، خبر توزیع برنج را بخوانند و خدا را چه دیدید، شاید موفق به یافتن فروشگاه‌های مخوف برنج تنظیم بازار هم می‌شدند.

داشتیم شهرآرآ می‌خواندیم که چشممان به یک خبر کاملاً نامحسوس روشن شد؛ رئیس روابط عمومی مختارات خراسان رضوی اعلام کرد ۲۵ درصد از شبکه مشهد زیرپوشش اینترنت پرسرعت 5G قرار گرفته است. این خبر آن قدر نامحسوس است که شاید خود 5G هم نداند و حسن نکند که مدتی است وارد مشهد شده است و در ۲۵ درصد شهر حضور به هم رسانیده است!!

این ماجرا ما را به یاد شاهکار چند روز پیش روابط عمومی جهاد کشاورزی استان انداخت که مژده توزیع هزاره ۸۰۰ تن برنج «تنظیم بازار» با قیمت شگفت‌انگیز ۵۹ هزاره ۸۰۰ تومان را در مشهد داد. قیمت آن قدر عالی تنظیم شده بود که اشک در چشمانمان حلقه زد. فقط حیف که یادشان رفت آدرس این فروشگاه‌های اساطیری را که قیمت برنج تنظیم بازاری را با جیب‌های خالی و شکم‌های خالی ترمانظیم کرده‌اند، اعلام کنند.

انگار هم تکنولوژی و هم کالاهای اساسی، تصمیم اساسی گرفته‌اند تا با مردم مشهد یک بازی «قایم باشک» مسلح بالا راه بیندازند. از آن بازی‌هایی که ما همیشه چشم می‌گذاریم و آن‌ها هیچ‌وقت پیدا نمی‌شوند! در وضعیتی گیر کرده‌ایم که نه می‌دانیم آن برنج تنظیم کجاست تا برایش صف‌های منظم تنظیم کنیم، نه می‌دانیم صورت چراغ خاموش در حال فعالیت است. احتمالاً این اینترنت تازه وارد و آن برنج‌های گمنام، دست‌در دست هم در یک گوشه دنج شهر پنهان شده‌اند و برای اینکه ما پیداایشان نکنیم، نفس هم نمی‌کشند! حتی کار را به جایی رسانده‌اند که حس می‌کنیم وجود خارجی ندارند.

حالا فرض محال که این ۲۵ درصد اینترنت

با وجود گلابه‌های مردمی از کند بودن سرعت اینترنت، مسئولان مختارات خبر از فعال شدن اینترنت 5G می‌دهند!

منبع: شهرآرآ